

De komende maanden werken we op deze pagina rond deze vijf thema's.

Kerkelijke landbouwgrond, een verborgen troef

Kerkfabrieken bezitten samen ongeveer 10.000 ha landbouwgrond in Vlaanderen en Brussel. Tel daarbij een onbekende hoeveelheid grond in handen van kerkelijke vzw's en kloosters. Niet veel, maar ook niet niets. Alleszins genoeg voor ILVO en Eco-kerk om samen een studiedag te organiseren om deze eigenaars bewust te maken van de troef die ze in handen hebben, namelijk hun bijdrage aan het behoud van landbouwgrond in ons land en de zorg voor de schepping.

Lieve WOUTERS

7,1% van alle landbouwgrond in Vlaanderen is in handen van een publieke overheid zoals steden en gemeenten, maar ook kerkfabrieken. Die laatste zijn eigenaar van ongeveer 10.000 ha landbouwgrond (op een totaal van 53.000 ha publieke landbouwgrond). Ook kerkelijke vzw's en kloosters bezitten soms landbouwgrond (precieze aantallen zijn niet bekend). Alleen die laatste categorie mag je 'kerkelijke landbouwgrond' noemen, om correct te zijn.

Welke kansen liggen hier om samen te werken aan duurzame landbouw? Dat onderzocht **Hans Vandermaelen** van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- & Voedingsonderzoek (ILVO), die graag verwijst naar de encycliek *Laudato si'* van paus Franciscus en in de Kerk daarom een mogelijke partner ziet.

Schat

Publieke en kerkelijke landbouwgrond is een kostbare schat uit het verleden, die letterlijk in akkers verborgen ligt, zo legt hij uit: 'We moeten daarvoor vaak terug tot de middeleeuwen. Rijke burgers en geestelijken investeerden toen in werken van barmhartigheid, waaronder de oprichting van hospitalen en godshuizen. Daar waren middelen voor nodig. Daarom werd stelselmatig ook landbouwgrond verworven en verpacht aan landbouwers die naast het pachtbedrag een deel van hun opbrengst in natura afstonden. Met de Franse Revolutie werd armen- en ziekenzorg een publieke dienst en kwamen vele gronden in handen van de voorlopers van de OCMW's. Alle kerkelijk grondbezit werd geconfisqueerd, maar een deel daarvan werd later aan de nieuw opgerichte kerkfabrie-

ken 'teruggeschonken'. Van toen dateert ook de afspraak dat gemeenten bijpassen wat kerkfabrieken tekortkomen aan middelen om kerkgebouwen te onderhouden.'

Gemeenten zetten kerkfabrieken onder druk om grond te verkopen: 'Kortzichtig'

Net als voor kerkfabrieken lokt voor OCMW's de verleiding om landbouwgronden te verkopen om financiële tekorten in hun werking op te vangen. In de afgelopen twintig jaar is 30% van de landbouwgronden in handen van

OCMW's verdwenen, terwijl dat percentage voor kerkfabrieken op 10% ligt. 'Als je dat vergelijkt met de eeuwenlange zekerheid die publieke gronden boden aan landbouwers, dan kun je zeggen dat ze verdwijnen aan een rotvaart', klinkt het bij Vandermaelen.

Niet zelden is het gewoon de hoogstbiedende die de grond kan verwerven. 'In dat spel trekken landbouwers vaak aan het kortste eind', legt Vandermaelen de vinger op de wonde. 'Investeerders en particulieren bieden veel hogere prijzen. Vaak zien we dat boeren daarbij toegang tot grond verliezen en in de problemen komen. Ook voor nieuwe generaties landbouwers op zoek naar grond is dat een pijnlijk gegeven.'

Verantwoordelijkheid

Voor Vandermaelen kleeft aan het historisch grondbezit van kerkbesturen en gemeenten ook een zekere verantwoordelijkheid. Hij pleit ervoor de handen in elkaar te slaan om gezamenlijke doelstellingen voor mens en milieu te

De zusters annuntiaten van Heverlee verpachten grond aan een wzc dat ze zelf mee besturen. Rond het rusthuis werd een voedselbos aangeplant met een grote variëteit aan bomen, planten en kruiden in zeven lagen. Zuster Rozemie Couckuyt steekt er samen met vrijwilligers de handen uit de mouwen. Je kunt er bessen en noten plukken, maar het is ook een plek van ontmoeting, verbinding en spiritualiteit voor leerlingen, ouderen, de buurt en de zusters. Dit is wat paus Franciscus bedoelde met 'integrale ecologie', waarin sociale en klimaatdoelstellingen hand in hand gaan. *Laudato si'* in de praktijk! © HHH

bereiken. Vandaag is het echter net omgekeerd. Sommige gemeenten zetten kerkfabrieken onder druk om gronden te verkopen en op die manier hun werkingstekorten bij te passen, zodat de gemeente dit niet moet doen. Kortzichtig noemt Vandermaelen die houding. Een grond kun je immers maar eenmaal verkopen, terwijl de kosten voor het onderhoud van gebouwen recurrent zijn. Bovendien komen problemen die ontstaan door de verkoop – verpaarding en vertuining, gebrek aan grond voor maatschap-

pelijke doelen – terug op het bordje van de gemeente. Waarom niet samen aan tafel gaan zitten om een strategie uit te werken die het algemeen belang ten goede komt?

Geld in het laatje

Maar wat brengt een landbouwgrond nu eigenlijk op? In geval van verkoop spreek je al snel over 75.000 euro per hectare, niet veel meer dan voldoende om de bijbehorende kosten te dekken, die bovendien door een afnemend aantal oudere vrijwilligers moeten worden onderhouden. Logisch dan toch dat publieke overheden, kerkgemeenschappen of kloosters niet per se grondbezitter willen blijven?

Bart Bode van Ecokerk: ‘Economische belangen worden vaak tegenover ecologische belangen gezet, omdat men enkel naar het snelle gewin kijkt. Maar op lange termijn versterken de twee elkaar. De kerkgemeenschap heeft er alle belang bij om landbouwgrond te vrijwaren voor de omgeving en er de doelen van *Laudato Si’* op te verwezenlijken.’

De zeggenschap van een eigenaar op pachtgrond is beperkt (al is er meer mogelijk dan men vaak denkt). Bij een verkoop kan een eigenaar voorwaarden stellen, maar die kunnen bij een verdere verkoop snel vervallen. Een organisatie als De Landgenoten biedt dan een uitweg. Dat is een coöperatie en stichting die landbouwgrond koopt met het geld van aandeelhouders en schenkers om die te verhuren aan bioboeren. Een twintigtal jonge boeren kon via De Landgenoten al grond vinden om hun droom van een bioboerderij waar te maken.

Landbouwgrond verkopen of liever het kerkgebouw? ‘Evalueer je doelstellingen’

Vandermaelen: ‘Toch blijf ik pleiten om het publieke eigenaarschap van deze landbouwgrond niet te snel los te laten. Kerkfabrieken hebben hier een hefboom in handen om het gesprek met de gemeente aan te gaan als gelijkwaardige partners met gemeenschappelijke doelen. Bij een verder verlies van publieke landbouwgrond verliezen we uiteindelijk allemaal. ILVO steekt, net als naar andere organisaties, de hand uit naar de kerkelijke wereld om dit debat samen te voeren.’

Joris De Jonghe, kerkjurist en administrator van het bisdom Gent, kent de problematiek goed en schaaft zich achter de visie van ILVO. Hij plaatst echter een belangrijke nuance: ‘Kerkfabrieken zijn publieke instellingen, gecontroleerd door de overheid. Ze hebben de taak om de werking van een kerkgebouw te verzekeren, zodat een geloofsgemeenschap er kan vieren en bijeenkomen. Hun bezittingen zijn niet van de Kerk en als bisdom kunnen we hen enkel trachten te inspireren. We hopen dat kerkfabrieken hun landbouwgrond willen behouden en eventueel eraan denken om het rendement te verhogen met korter lopende contracten die meer opbrengen. Tegelijk zijn we als bisdom niet gekant tegen de verkoop van kerkgebouwen waar de geloofsgemeenschap te klein is om de kosten van het onderhoud te verantwoorden en te dekken. In tien jaar tijd werd in

het bisdom Gent een 100-tal kerkgebouwen afgestoten. Maar zo’n ontwijding en verkoop stuit vaak op heftige weerstand ter plaatse.’

‘Economische belangen worden vaak tegenover ecologische belangen gezet, omdat men enkel naar het snelle gewin kijkt’

Geen eenvoudig plaatje dus. Dat wordt een interessante studiedag, niet alleen voor kerkfabrieken maar ook voor kerkelijke vzw’s en kloosterordes die landbouwgrond in bezit hebben.

Ecokerk en ILVO organiseren op 2 oktober de studiedag ‘Duurzaam beheer van kerkelijke landbouwgronden’ in het auditorium van ILVO, Caritasstraat 39 in 9090 Merelbeke-Melle. Info en inschrijving: ilvo.vlaanderen.be/nl/agenda/studiedag-duurzaam-beheer-kerkelijke-landbouwgronden

Quiz

- 1
- Waarover ging het boek dat de paus cadeau kreeg van de jonge pelgrims Angel Simoens en Dieter Van Overstraete?
- a. *Lam Gods* van de gebroeders Van Eyck
- b. *Kruisafneming* van Peter Paul Rubens
- c. *De vlucht naar Egypte* van Pieter Bruegel
- 2
- Wie werden begin september heilig verklaard?
- a. Claire de Castelbajac en Sandra Sabatinni
- b. Chiara Badano en Floribert Bwana Chui
- c. Carlo Acutis en Pier Giorgio Frassati
- 3
- Wat is naast broederlijkheid de belangrijkste drijfveer voor iemand om voor het kloosterleven te kiezen?
- a. Gebed
- b. Liturgie
- c. Spiritualiteit
- 4
- Welke modeontwerper schonk in 2011 vijf kazuifels aan de kerk van Pantelleria, waar hij een buitenverblijf had?
- a. Giorgio Armani
- b. Stefano Gabbana
- c. Gianni Versace
- 5
- Hoeveel willen de Belgische bisschoppen komend weekend ophalen om de kosten van het pausbezoek te dekken?
- a. 600.000 euro
- b. 700.000 euro
- c. 800.000 euro
- 6
- Hoe worden de gesprekken genoemd die katholieken en anglicanen hielden in 1921, 1923 en 1925?
- a. Antwerpse gesprekken
- b. Brusselse gesprekken
- c. Mechelse gesprekken
- 7
- Wat is de titel van de Belgische film over het leven van Moeder Teresa die in Venetië in première ging?
- a. Mother
- b. Mother Teresa
- c. Teresa
- (Antwoorden: 1. a - 2. c - 3. c - 4. a - 5. c - 6. c - 7. a)

Meer vragen op www.otheo.be/otheo-quiz

reddot winner 2021

UW HUIS
BLIJFT
UW THUIS

Met een S200 traplift

Uw huis is niet zomaar een huis. Het is een vat vol herinneringen. Het groeide met u, uw gezin en de steeds vernaderende omstandigheden mee en kan dat ook in de toekomst blijven doen. De trapliften van TK Home Solutions worden namelijk ontwikkeld om u maximale onafhankelijkheid te bieden in uw dagelijkse routine. Zo kan uw huis nog heel lang uw thuis zijn.

Tot €1.000 korting
in september!*

Ga voor meer informatie naar tk-traplift.be
of bel gratis 0800 26 100.

* Aanbieding onder voorwaarden, zie tk-traplift.be